

- development of preschoolers with hearing impairments: operational-symbolic approach]: dys. ... d-ra psykol. nauk: 19.00.08. K., 1997. 509 s.
33. Horishna N., Polishchuk V., Slozanska H., Hlavatska O. Trends in the development of inclusive education in Ukraine. Educational Dimension. 2020. 55. S. 103–116.
34. Kaltsooni P. Inclusive education in Greece. Social work and education. 2021. 8 (3).

УДК 373.2.018.593

DOI 10.25128/2415-3605.21.2.8

РОСТИСЛАВ РУДЕНСЬКИЙ

<https://orcid.org/0000-0001-5890-6276>

rost.rudenskiy@tnpu.edu.ua

аспірант

Тернопільський національний педагогічний
Університет імені Володимира Гнатюка
вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

ІРИНА ЖАРКОВА

<https://orcid.org/0000-0003-0217-1498>

irynazharkova@gmail.com

кандидат педагогічних наук, доцент

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

ПРИВАТНІ ЗАКЛАДИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ДЕРЖАВНИМ УСТАНОВАМ З ОСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ ДОШКІЛЬНИКІВ

Відзначено, що розвиток прогресивного суспільства має динамічний характер, з тенденцією до постійного прискорення, ускладнення і видозміни, тому інтеграція України в міжнародний освітній простір є основним завданням розвитку української освіти загалом і дошкільної освіти зокрема. Дошкільна освіта – це не тільки система знань для їх передачі підростаючому поколінню, а й найважливіший засіб створення успішного майбутнього для всього людства, а ключовою метою освіти є зріла і освічена людина. Зазначено, що приватні дошкільні заклади можуть стати ефективною альтернативою державним дитячим садкам лише за умови дотримання вимог, прописаних у Державному стандарті дошкільної освіти. Проаналізовано сучасний стан мережі закладів дошкільної освіти (ЗДО) різних типів та форм власності: державних, комунальних, приватних, корпоративних, сімейних і враховано регіональні показники станом на кінець 2020 – початку 2021 років. Визначено, що приватні та корпоративні ЗДО можуть допомогти розв'язати загальнонаціональні проблеми із перевантаженістю дітей у групах, низькою якістю організації освітньо-розвивального середовища, а саме: предметно-просторового, психолого-дидактичного, соціально-комунікаційного та мотиваційно-пізнавального компонентів, що є спільними для всіх типів ЗДО, організацією інклюзивної освіти, впровадженням ідей кращого міжнародного досвіду, недостатньою кількістю ЗДО в Україні.

Ключові слова: дошкільна освіта, Базовий компонент дошкільної освіти, заклад дошкільної освіти, освітньо-розвивальне середовище, приватний дитячий садок, корпоративний дитячий садок.

ROSTISLAV RUDENSKIY

Postgraduate

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
2 Maksym Kryvonis Str., Ternopil

IRYNA ZHARKOVA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
2 Maksym Kryvonis Str., Ternopil

PRIVATE PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS AS AN ALTERNATIVE TO STATE INSTITUTIONS FOR EDUCATIONAL TRAINING OF PRESCHOOL CHILDREN

It is noted that the development of a progressive society is dynamic, with a tendency to constantly accelerate, complicate and change, so the integration of Ukraine into the international educational space is the main task of Ukrainian education in general and preschool education in particular. Preschool education is not only a system of knowledge for its transmission to the younger generation, but also the most important means of creating a successful future for all mankind, and the key goal of education is a mature and educated person. It is noted that private preschools can become an effective alternative to public kindergartens only if the requirements set out in the State Standard for Preschool Education are met. The current state of the network of preschool educational institutions (PEI) of different types and forms of ownership (public, municipal, private, corporate, family) is analysed and regional indicators of the end of 2020 – beginning of 2021 are taken into account. It is determined that private and corporate PEI can help to solve national problems with groups overcrowding, low quality of educational and developmental environment organization (subject-spatial, psychological-didactic, social-communication and motivational-cognitive components), inclusive education organization, implementation of ideas of the best international experience, insufficient number of PEI in Ukraine.

Keywords: *preschool education, State Standard for Preschool Education, preschool education institution, educational and developmental environment, private kindergarten, corporate kindergarten.*

Одним з найважливіших періодів життя людини є дошкільне дитинство. Воно часто проходить у державному садку та, на жаль, не у всіх дітей є можливість відвідувати ЗДО. Існуючі організаційні форми дошкільного виховання не можуть повністю задовольнити зростаючі потреби населення, тому в багатьох містах почали розвиватися альтернативні форми дошкільної освіти. Функціонування дошкільної освіти в Україні регламентоване законами «Про освіту» (2017), «Про дошкільну освіту» (2001) і «Про охорону дитинства» (2001), Базовим компонентом дошкільної освіти (2021) тощо.

Державний стандарт дошкільної освіти – Базовий компонент дошкільної освіти – базується на визнанні положення про те, що дошкільна освіта є невід’ємним складником та першим рівнем у системі освіти, стартовою платформою особистісного розвитку дитини [1].

У статті 11 закону України «Про дошкільну освіту» йдеться, що «заклад дошкільної освіти задовольняє потреби громадян відповідної території в здобутті дошкільної освіти; забезпечує відповідність рівня дошкільної освіти вимогам Базового компонента дошкільної освіти; створює безпечні та нешкідливі умови розвитку, виховання та навчання дітей, режим роботи, умови для фізичного розвитку та зміцнення здоров’я відповідно до санітарно-гігієнічних вимог та забезпечує їх дотримання; формує у дітей гігієнічні навички та основи здорового способу життя, норми безпечної поведінки» [5].

У 2021 році оновлено Базовий компонент дошкільної освіти, в якому гармонійно поєднано традиційно сильні сторони української дошкільної освіти з міжнародними стандартами й вимогами часу. Стандарт передбачає збереження самоцінності дошкільного дитинства; визначення особливостей та вимог до рівня розвиненості, освіченості та вихованості дитини дошкільного віку; забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою [1]. У стандарті визначено спільну відповідальність держави, громади, родини, педагогічних працівників за якість дошкільної освіти.

Стратегічними цілями державної політики у сфері дошкільної освіти визначено: забезпечення її доступності; подолання черги до закладів дошкільної освіти; розширення їх мережі, зокрема приватних; забезпечення безперешкодного доступу до них; створення сучасного розвивального інклюзивного освітнього простору.

Фундаментально досліджують розвиток дошкільної освіти в Україні Г. Беленька, А. Богущ, А. Гончаренко, Л. Зданевич, М. Коченгіна, К. Крутий, Л. Пісоцька, Г. Цветкова, та ін. Проблему забезпечення якості та доступності дошкільної освіти у приватних закладах дошкільної освіти на основі модерних практик вивчають О. Андронік, О. Гнізділова, Л. Козак, К. Мащенко, Н. Мельник, Ю. Нікітська, Г. Пазеева та ін. Окремі дослідження присвячено створенню сучасного освітньо-розвивального простору в ЗДО І. Луценко, Ж. Царук та ін.

За даними Державної служби статистики України [4] на кінець 2020 – початку 2021 років мережа охоплювала 15 335 ЗДО, в яких перебували 1 150 545 дітей дошкільного віку. У

ДОШКІЛЬНА І ПОЧАТКОВА ОСВІТИ

Тернопільській області станом на початок 2021 року функціонували 602 ЗДО з охопленням 27 987 дітей-дошкільників. Помітна тенденція скороченості відвідування ЗДО дітьми упродовж 2019–2020 років. Якщо у 2018 році відвідуваність дітьми становила майже 31 400 дітей, то у 2020 році – 28 000. Таку негативну динаміку помічаємо загалом у всіх регіонах України, причиною якої є організація освітнього процесу в умовах пандемії за різними моделями дистанційного навчання. Однак кількість ЗДО постійно зростає. Так, наприклад у Тернопільській області на початку 2010 року функціонували 506, у 2015 – 577, у 2016 – 589, у 2017 – 594, у 2018 – 597, у 2019 – 597, у 2020 – 602 ЗДО.

Результати порівняльного аналізу даних свідчать, що в різних регіонах динаміка відкриття нових ЗДО не є однаковою. З одного боку, на це впливає державне цільове фінансування, з іншого – демографічна ситуація, підтримка місцевих бюджетів громад та епідеміологічна ситуація в Україні. Загалом на всій території України (без урахування тимчасово окупованих територій та територій проведення ООС) мережа ЗДО за 2010–2020 роки збільшилася на 400 одиниць. Розширюється і мережа закладів, що мають у своєму складі інклюзивні групи. На початку 2021 року їх вже було 2279, в яких функціонували 3882 групи. 73774 дитини відвідували інклюзивні групи, з них 6853 дитини з особливими освітніми потребами (ООП), у тому числі в закладах приватної та корпоративної форми власності.

Мета статті – визначення особливостей освітнього процесу в приватних та корпоративних ЗДО, критеріїв для їх порівняння з державними закладами дошкільної освіти.

Реформування дошкільної освітньої галузі відбувається через оновлення законодавства, державного стандарту дошкільної освіти, освітніх програм для дітей раннього та дошкільного віку, формування внутрішньої та зовнішньої систем забезпечення якості освіти в дошкільних закладах, розширення мережі ЗДО.

Із введенням альтернативних форм навчання і виховання дітей дошкільного віку у батьків розширюється варіативність вибору форм дошкільної освіти, з'являється можливість підвищення рівня всебічного, індивідуального особистісного розвитку дитини і забезпечення рівних стартових можливостей під час вступу дитини до школи [2, с. 1–3]. Організація виховної роботи в альтернативних навчальних дошкільних закладах передбачає створення умов для розвитку різних видів діяльності з урахуванням можливостей, інтересів, потреб самих дітей [3, с. 31–35].

За останні роки приватні дитячі садки вийшли на високий рівень і чинять гідну конкуренцію державним. За офіційними даними Державної служби статистики [4] кількість приватних ЗДО в Україні щороку зростає. Для порівняння проілюструємо в таблиці 1 реальний стан справ мережі усіх типів і форм власності ЗДО станом на початок 2021 року.

Таблиця 1

Заклади дошкільної освіти за різною формою власності та регіонами на кінець 2020 року

Регіон	Кількість закладів, од.		Кількість місць, од.		Кількість дітей, осіб	
	з них засновані на власності		з них у закладах, заснованих на власності		з них у закладах, заснованих на власності	
	державній та комунальній	приватній та корпоративній	державній та комунальній	приватній та корпоративній	державній та комунальній	приватній та корпоративній
Україна	14 843	492	1 123 996	28 794	1 128 929	21 616
Київська обл.	733	73	68 125	3 805	65 586	2 429
Рівненська обл.	550	5	36 856	420	37 435	387
Тернопільська обл.	598	4	28 732	120	27 915	72
Чернівецька обл.	379	6	27 162	341	27 964	374

Як свідчать дані таблиці 1, динаміка збільшення кількості нових ЗДО у різних регіонах не є однаковою. Лідерами у контексті відкриття нових приватних садків є міста з понад 1–2

мільйонами населення, наприклад, м. Київ, Київська область та ін. У порівнянні з Рівненською, Тернопільською, Чернівецькою областями кількість приватних садків у Київській області перевищує у 14,6 разу. Співвідношення кількості державних ЗДО із приватними така: Київська область – 10 державних на 1 приватний, Рівненська обл. – 110 державних на 1 приватний, Тернопільська обл. – 149 державних на 1 приватний, Чернівецька обл. – 63 державних на 1 приватний.

Отже, кількість приватних ЗДО не є рівномірною у всіх регіонах України, що спричинено демографічною ситуацією в окремих з них, політикою держави у підтримці відкриття нових садків різних типів і форм власності.

Для порівняння діяльності державних і приватних ЗДО ми послуговуємося певними критеріями: реалізація індивідуального підходу, наповнюваність групи дітей, матеріальне обладнання, інклюзивний освітній простір, інноваційні методики та програми розвитку дітей тощо. У державному дитячому садку зазвичай формуються великі групи, інколи наповнюваність групи сягає до 40 осіб. За такої кількості дітей вихователі складно забезпечити якісний догляд, а тим більше облік індивідуальних особливостей кожного малюка. У приватних дошкільних установах групи невеликі – зазвичай по 10-15 осіб, що дає змогу дитині отримувати потрібну частку уваги вихователя.

Особливу увагу потрібно звернути на організацію освітньо-розвивального середовища (ОРС). І приватні ЗДО у цьому контексті є лідерами. Зважаючи на середовищний підхід, на якому базується наше дослідження, то логічним вважаємо покомпонентний розгляд освітньо-розвивального середовища порівнюваних типів ЗДО. Цими компонентами, на думку О. Писарчук, є предметно-просторовий, психолого-дидактичний, мотиваційно-пізнавальний, соціально-комунікаційний [6, с. 10].

Стосовно устаткування та оснащення (предметно-просторовий компонент), то зазвичай значна частина коштів, які отримують приватні садки, йде на придбання іграшок, розвиваючих матеріалів, технічне оснащення приміщень тощо. У таких закладах завжди приємна атмосфера, якісний ремонт, нові іграшки – все це становить собою конкурентну перевагу. Державні садки отримують недостатнє фінансування, тому багато речей батькам доводиться купувати за власний кошт.

Важливими також є програми розвитку дитини – комплексні, парціальні, експериментальні, що належать до психолого-дидактичного компонента ОРС. Влаштуючи дитину до державного ЗДО, батьки можуть бути впевнені в тому, що вона отримає класичне виховання за стандартною схваленою Міністерством освіти і науки програмою розвитку дитини. Вибираючи приватний садок, батькам насамперед необхідно поцікавитися, які методики використовують педагоги, чи перевірені ці способи виховання і які результати мають. Щодо додаткових занять, то в приватних дошкільних установах широко застосовуються сучасні техніки і підходи, наприклад, малювання піском, йога для дітей, робототехніка, лабораторії STREAM-освіти тощо.

Натомість стимуляція дитячої ініціативи (мотиваційно-пізнавальний компонент) в приватних дитячих садках проходить через такі форми роботи, як і в ЗДО державної форми власності: проектна діяльність, в тому числі за ініціативою вихованців; участь дітей в творчих конкурсах різного рівня; відвідування дитячої бібліотеки; концертів, вистав, музеїв тощо.

Важливим критерієм у порівнянні роботи різних за формою власності ЗДО є можливість організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами (далі – діти з ООП), зокрема універсальний дизайн садка, а це, як зазначає В. Чайка, у вузькому розумінні вимагає перегляду програм навчання та виховання дітей і традиційних уявлень про розвиток особистості педагога, змісту його підготовки, реалізації випереджувальних технологій навчання у широкому значенні [7, с. 34]. Так, для особливо обдарованих дітей у приватному ЗДО є можливість забезпечити наставництво фахівцем, який складе програму саме для конкретної дитини, розкриє її обдарованість, розробить комплекс занять для розвитку та переходу на якісно вищий рівень.

За результатами аналізу (рис. 1.) статистичних даних можемо констатувати, що в Україні загалом відчувається позитивна динаміка щодо збільшення кількості інклюзивних груп в ЗДО державної форми власності [4]. Усереднений показник співвіднесеності такий: з 4–6 груп у державному садку 2–3 інклюзивні. Важливим є врахування регіонального показника з огляду

на кількість населення в регіоні, мережу ЗДО, кількість дітей з ООП, яка не є однаковою в кожному регіоні.

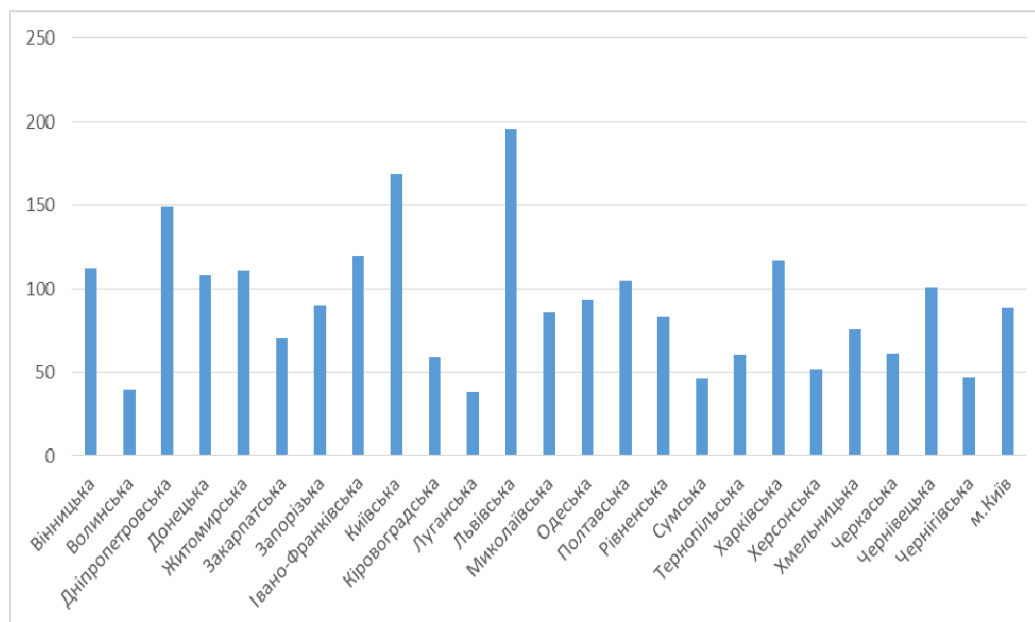

Рис. 1. ЗДО, які мають інклюзивні групи, за регіонами на кінець 2020 року.

Як свідчать дані рис. 1, найбільша кількість інклюзивних груп є у Львівській і Київській областях – по понад 150 груп. У Вінницькій, Волинській, Донецькій, Житомирській, Івано-Франківській, Полтавській, Харківській та Чернівецькій областях середня кількість інклюзивних груп – 105. Критичною ситуацією вважаємо у Волинській, Луганській і Сумській областях – середня кількість 40 інклюзивних груп, що є надзвичайно низьким показником відповідно до кількості населення.

Робота з дітьми із ООП включена в календарно-тематичне планування роботи вихователів приватних дитячих садків. Створення умов для отримання освіти дітьми з урахуванням їх психофізичних особливостей є основним завданням як державних ЗДО, так і приватних дитячих садків. Вони забезпечують:

- створення розвивального предметно-просторового середовища в групі, адекватного загальним та особливим освітнім потребам, фізично й емоційно комфортного для дитини з ООП, відкритого для її батьків, що гарантує збереження і зміцнення фізичного і психологічного здоров'я дітей;
- взаємодія учасників корекційного освітнього процесу;
- використання в освітньому процесі сучасних корекційних технологій, адекватних освітнім потребам дітей з ООП;
- забезпечення диференційованих умов (оптимальний режим навчальних навантажень);
- облік індивідуальних особливостей дитини для адекватної її віку форми роботи з дітьми, ігрової діяльності, дотримання комфортного психоемоційного режиму;
- використання сучасних освітніх технологій, в тому числі інформаційних, комп'ютерних для оптимізації освітнього процесу, підвищення його ефективності;
- використання спеціальних методів, прийомів, засобів навчання, спеціалізованих освітніх і корекційних програм, орієнтованих на особливі освітні потреби дітей;
- диференційоване і індивідуалізоване навчання з урахуванням специфіки порушення розвитку дитини.

У процесі організації предметно-просторового розвивального середовища в приватному дитячому садку важливе значення під час формування вищих психічних функцій у дитини має предметне оточення як в кабінеті логопеда, так і в груповому приміщенні логопедичної групи.

З огляду на особливості дітей необхідно розуміти, що досягнення ними результатів освоєння Програми розвитку дитини в приватному ЗДО може бути відстрочено в часі, а в

деяких випадках (дошкільнята, які мають розумову відсталість або складну структуру дефекту) не реалізовано зовсім. Заплановані результати засвоєння Програми дітьми, які відвідують приватні дитячі садки, визначаються відповідно до планованих підсумкових і проміжних результатів, передбачених Програмою, а також з урахуванням психофізичних особливостей дитини з обмеженими можливостями здоров'я. На підставі результатів системи моніторингу будуватиметься вся загальноосвітня та корекційно-розвивальна робота, яка містить:

- розвиток психічних функцій, що забезпечують засвоєння освітніх галузей;
- розвиток сенсомоторного базису для формування умінь і навичок;
- охорону психічного, фізичного здоров'я вихованців;
- процес сприйняття з опорою на аналізатори та ін.

У приватних ЗДО найкраще реалізується можливість диференційованого та індивідуального підходу. Корекційна спрямованість освіти, розвитку, виховання дітей відображена не тільки в організації спільної і самостійної діяльності дітей, а й у реалізації режимних моментів.

Соціальна адаптація до приватної дошкільної установи – складний період для дітей з ООП і для дорослих (батьків, педагогів). У дітей з ООП немає досвіду спілкування з однолітками і дорослими. Вони дуже прив'язані до близьких людей. Їм не вистачає самостійності, впевненості у власних силах. Тому адаптація дітей можлива під час співпраці батьків, педагогів, фахівців. У приватному садку забезпечується дитина асистентом вихователя на рівні організації цілісного освітнього процесу. Натомість у державних садках все ще існує велика суперечність між кількістю дітей з нозологіями та кількістю фахівців з корекційної роботи, асистентів. На жаль, зазвичай ця проблема залишається на вирішення батьками. Зіставимо кількісні показники в таблиці 2, аби наочно проілюструвати кількість асистентів вихователів, що припадає на кількість дітей з нозологіями за регіонами.

За даними таблиці 2 констатуємо критичну ситуацію в Донецькій, Черкаській, Херсонській, Харківській, Сумській, Одеській, Кропивницькій областях та м. Києві: із розрахунку, що нормою вважається 1 асистент вихователя на 3–5 дітей спільної і суміжної нозології у групі, то тут показники перевищують у 13–15 разів. Позитивними вважаємо показники Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської областей із середнім показником 1 асистент вихователя на 3–4 дитини. Такими, що тяжіють до вдосконалення стану, є Полтавська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька та Вінницька області з показником 1 асистент вихователя на 8 дітей. Загалом в Україні показник кількості дітей з ООП на 1 асистента вихователя перевищено у 4,5 рази. Збільшення мережі приватних закладів допомогло би вирішити таку негативну динаміку.

Весь колектив приватного ЗДО намагається здійснювати поступову адаптацію дітей до нових умов, підвищувати у дитини впевненість, тому за інтересами дітей створюються ігрові осередки в групі. Вся адаптаційна робота здійснюється в ігровій формі. Сьогодні дошкільною освітою потрібно охопити максимум дошкільного населення, аби подолати проблему нестачі ЗДО та перевантаженості груп. Насамперед йдеться про п'ятирічок, для яких здобуття дошкільної освіти у старшому дошкільному віці (1 рік) є обов'язковим, перед їх вступом у ЗЗСО. Причому домашня дошкільна освіта чи приватний дитсадок є релевантними з документом із ЗДО державної форми власності. Стандарт Нової української школи дає змогу узгодити відповідні рівні підготовки виховання і навчання українських дітей, забезпечити наступність ЗДО і початкової школи. Йдеться про створення відповідних умов перебування дошкільнят у закладі, про те, що основний акцент приділяється саме розвиткові дитини.

Таким чином, приватні дитячі садки дають змогу забезпечити дитині повноцінний всебічний розвиток, цікаве дозвілля та врахування індивідуальних психологічних, фізіологічних, інтелектуальних особливостей. Інклюзивна освіта в ЗДО передбачає створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожної дитини незалежно від особливостей її психофізичного розвитку. На відміну від зарубіжної системи освіти, в якій інклюзія має багатий досвід і законодавче закріплення, наша вітчизняна інклюзія тільки починає формуватися і розвиватися.

Кількість дітей з нозологіями, що припадає на 1 асистента вихователя станом на початок 2021 року

Регіон	ЗДО за державною та комунальною формою власності		
	кількість дітей з нозологіями у групах, усього	кількість асистентів вихователів, усього	середня кількість дітей на 1 асистента вихователя, ос.
Україна	60 173	3 248	18,5
Вінницька	1 163	140	8,3
Волинська	645	61	10,8
Дніпропетровська	9 988	192	52
Донецька	4 405	181	24,3
Житомирська	2 672	173	15,44
Закарпатська	246	96	2,6
Запорізька	3 084	140	22
Івано-Франківська	448	202	2,2
Київська	4 964	250	19,9
Кіровоградська	2 169	65	33,4
Луганська	714	65	10,9
Львівська	1 787	318	5,7
Миколаївська	2 355	128	18,4
Одеська	2 418	94	25,7
Полтавська	1 133	142	8
Рівненська	878	111	8
Сумська	1 887	58	32,5
Тернопільська	593	81	7,3
Харківська	3 894	157	24,8
Херсонська	2 281	75	30,4
Хмельницька	2 593	157	16,5
Черкаська	1 568	68	23
Чернівецька	1 050	119	8,8
Чернігівська	1 222	71	17,2
м. Київ	6 016	104	57,8
Автономна Республіка Крим*	–	–	–

*У зв'язку з окупацією Росією української території АР Крим – даних немає.

Приватні ЗДО в Україні є альтернативою сучасної дошкільної освіти, орієнтовані на проєвропейський рівень, забезпечуючи якісне ОРС з інклюзивністю. Важливими для порівняння діяльності ЗДО за різними формами власності є такі критерії: реалізація індивідуального підходу, компоненти ОРС (психолого-дидактичний, пізнавально-мотиваційний, соціально-комунікаційний, предметно-просторовий), інноваційні програми розвитку дитини, інклюзивне навчання дітей з ОПП тощо. Розширення мережі закладів приватної та корпоративної форм власності може вирішити низку загальнодержавних проблем: перевантаження груп, охоплення дітей з ООП більшою кількістю фахівців, низьку конкурентну спроможність державних ЗДО.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні зарубіжного досвіду діяльності приватних та корпоративних садків і реалізації у вітчизняній практиці його передових ідей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Законодавство України. 2021. URL: <https://ezavdnz.mcfra.ua/book?bid=37876>
2. Беленька Г. В. Підготовка фахівців для дошкільної галузі: стратегія змін. Молодий вчений. 2017. № 3.2 (43.2). С. 1–3.
3. Биндас О. М. Особливості функціонування освітніх стандартів у системі педагогічної освіти Австрії. Гуманітарний корпус. 2015. Вип. 4. С. 31–35.
4. Дошкільна освіта в Україні у 2020 році. Державна статистика України 1998–2021. URL: <http://surl.li/aphdz>
5. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
6. Писарчук О. Особливості формування предметно-розвивального середовища дошкільного навчального закладу. Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2014. № 4. С. 9–17.
7. Чайка В. М. Проблеми змісту підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до інноваційної педагогічної діяльності. *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка.* 2012. № 2. С. 33–39.

REFERENCES

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity [State standard of preschool education]. Zakonodavstvo Ukrainy. 2021. URL: <https://ezavdnz.mcfra.ua/book?bid=37876>
2. Bielienska H.V. Pidhotovka fakhivtsiv dlia doshkilnoi haluzi: stratehiia zmin [Training specialists for the preschool industry: a strategy for change]. *Molodyi vchenyi.* 2017. № 3.2 (43.2). P. 1–3.
3. Byndas O. M. Osoblyvosti funktsionuvannya osvitnikh standartiv u systemi pedahohichnoi osvity Avstrii [Features of the functioning of educational standards in the system of pedagogical education in Austria]. *Humanitarnyi korpus.* 2015. № 4. P. 31–35.
4. Doshkilna osvita v Ukraini u 2020 rotsi [Preschool education in Ukraine in 2020]. *Derzhavna statystyka Ukrainy 1998–2021.* URL: <http://surl.li/aphdz>
5. Zakon Ukrainy «Pro doshkilnu osvitu» [Law of Ukraine “On Preschool Education”]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
6. Pysarchuk Oksana. Osoblyvosti formuvannya predmetno-rozvyvalnoho seredovyshcha doshkilnoho navchalnoho zakladu [Features of formation of subject-developmental environment of preschool education institution]. *Naukovi zapysky TNPU im. V. Hnatiuka. Seria: Pedahohika.* 2014. № 4. P. 9–17.
7. Chaika V. M. Problemy zmistu pidhotovky maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do innovatsiinoi pedahohichnoi diialnosti [Problems of the content of preparation of future educators of preschool education institutions for innovative pedagogical activity]. *Naukovi zapysky TNPU im. V. Hnatiuka. Seria: Pedahohika.* 2012. № 2. P. 33–39.